

Sprawa C-289/23 [Corván]¹

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

25 kwietnia 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de lo Mercantil n.º 1 de Alicante (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

25 kwietnia 2023 r.

Strona powodowa:

Agencia Estatal de la Administración Tributaria (państwowa agencja administracji podatkowej, Hiszpania)

Strona pozwana:

A

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie upadłościowe – Wniosek dłużnika w upadłości (strony pozwanej w niniejszej sprawie) o umorzenie niezaspokojonych zobowiązań – Sprzeciw jednego z wierzycieli (strony powodowej w niniejszej sprawie) wobec przyznania prawa do umorzenia – Podstawy sprzeciwu: (i) zła wiara dłużnika ubiegającego się o umorzenie oraz (ii) ograniczony zakres umorzenia niezaspokojonych zobowiązań w odniesieniu do wierzytelności publicznoprawnych

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni – Artykuł 267 TFUE – Zgodność przepisów prawa krajowego z dyrektywą (UE)

¹ Oznaczenie niniejszej sprawy jest fikcyjne. Nie odpowiada nazwisku, bądź nazwie żadnej ze stron postępowania.

2019/1023 – Artykuł 23 ust. 2 i 4 dyrektywy 2019/1023 – Dostęp do prawa do umorzenia – Zakres prawa do umorzenia

Pytania prejudycjalne

1. Wątpliwości związane z wykładnią art. 23 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/1023.

1.1. Czy art. 23 ust. 2 dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które uniemożliwia dostęp do umorzenia w rozumieniu art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe) w zakresie, w jakim ograniczenie to nie było przewidziane w uregulowaniu poprzedzającym transpozycję dyrektywy, które uznawało prawo do umorzenia, lecz które zostało następnie jako nowe uregulowanie wprowadzone przez ustawodawcę? A dokładnie, czy ustawodawca krajowy dokonując transpozycji dyrektywy może ustanowić dalej idące ograniczenia w dostępie do umorzenia niż przewidziane w uregulowaniu wcześniejszym, zwłaszcza gdy ograniczenie to nie odpowiada żadnej z okoliczności przewidzianych w art. 23 ust. 2 dyrektywy?

1.2. W przypadku udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości odpowiedzi przeczącej na pytanie poprzednie, czy art. 23 ust. 2 dyrektywy 2019/1023 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które uniemożliwia dostęp do umorzenia, *jeżeli [dłużnik] w okresie dziesięciu lat przed złożeniem wniosku o umorzenie został ukarany ostateczną decyzją administracyjną z tytułu bardzo poważnych naruszeń prawa podatkowego, naruszeń prawa ubezpieczeń społecznych lub porządku społecznego lub jeżeli w tym samym okresie czasu wydano ostateczną decyzję o stwierdzeniu odpowiedzialności, chyba że w dniu złożenia wniosku o umorzenie wywiązał się on w pełni ze swoich zobowiązań* [art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe)], w zakresie, w jakim przyczyna taka zmieniłaby system kolejności zaspokajania wierzytelności zgłoszonych w postępowaniu upadłościowym?

1.3. W przypadku udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości odpowiedzi przeczącej na pytanie poprzednie, czy art. 23 ust. 2 dyrektywy 2019/1023 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które uniemożliwia dostęp do umorzenia, w rozumieniu art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe), *jeżeli [...] wydano ostateczną decyzję o stwierdzeniu odpowiedzialności, chyba że*

w dniu złożenia wniosku o umorzenie wywiązał się on w pełni ze swoich zobowiązań w zakresie, w jakim okoliczność ta nie może świadczyć o złej wierze dłużnika? Czy ma w tym zakresie jakiegokolwiek znaczenie okoliczność, że w postępowaniu upadłościowym nie stwierdzono winy dłużnika?

- 1.4. W przypadku udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości odpowiedzi przeczącej na pytanie poprzednie, czy art. 23 ust. 2 dyrektywy 2019/1023 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które uniemożliwia dostęp do umorzenia w rozumieniu art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe), ze względu na naruszenia lub decyzje o stwierdzeniu odpowiedzialności, które zostały stwierdzone lub wydane w okresie dziesięciu lat przed złożeniem wniosku o umorzenie bez względu na datę zdarzenia skutkującego powstaniem odpowiedzialności oraz ewentualne opóźnienie w wydaniu decyzji o stwierdzeniu odpowiedzialności?
  - 1.5. W przypadku udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości odpowiedzi przeczącej na pytania poprzednie, czy art. 23 ust. 2 dyrektywy 2019/1023 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które uniemożliwia dostęp do umorzenia w rozumieniu art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe) w zakresie, w jakim ograniczenie to nie zostało należycie uzasadnione przez ustawodawcę krajowego?
2. Wątpliwości związane z wykładnią art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/1023.
- 2.1. Czy art. 23 ust. 4 dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu takiemu jak przewidziane w art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe), które zawiera przesłanki wykluczające dostęp do umorzenia, które nie zostały wymienione w wykazie zawartym w art. 23 ust. 4? A dokładnie, czy wykaz przesłanek zawarty w art. 23 ust. 4 należy interpretować w ten sposób, że stanowi on katalog zamknięty, czy też przeciwnie, jest on katalogiem otwartym?
  - 2.2. W zakresie, w jakim wykaz ten ma charakter katalogu otwartego, a ustawodawca krajowy może wprowadzić kolejne wyjątki, poza wyjątkami przewidzianymi w dyrektywie, czy art. 23 ust. 4 dyrektywy stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które ustanawia ogólną zasadę wyłączającą umorzenie wierzytelności publicznoprawnych, z wyjątkiem ściśle określonych okoliczności

i kwot, niezależnie od charakteru i okoliczności związanych z wierzytelnościami publicznoprawnymi? A dokładnie, czy w niniejszej sprawie ma znaczenie okoliczność, że wcześniejsze uregulowanie, zgodnie z jego wykładnią zawartą w orzecznictwie Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania), zezwalało w pewnym zakresie na umorzenie wierzytelności publicznoprawnych, a przepis transponujący został wykorzystany do ograniczenia zakresu umorzenia?

- 2.3.** W przypadku udzielenia przez Trybunał Sprawiedliwości odpowiedzi przeczącej na pytania poprzednie, czy należy uznać, że art. 23 ust. 4 dyrektywy stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, takiemu jak przewidziane w art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe), które ustanawia ogólną zasadę wyłączającą umorzenie wierzytelności publicznoprawnych (z pewnymi wyjątkami, które są przedmiotem kolejnego pytania prejudycjalnego) w zakresie, w jakim traktuje ona wierzycieli publicznych w sposób uprzywilejowany w porównaniu z pozostałymi wierzycielami?
- 2.4.** W szczególności, oraz w związku z pytaniem poprzednim, czy ma znaczenie okoliczność, że uregulowanie to przewiduje w pewnym zakresie umorzenie wierzytelności publicznoprawnych, lecz jedynie w odniesieniu do określonych wierzytelności i w określonych granicach, które nie wykazują związku z rzeczywistą wysokością zobowiązania?
- 2.5.** Wreszcie, czy art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/[1023] należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu takiemu jak zawarte w art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe) w zakresie, w jakim umorzenie jest uzasadnione *szczególnym znaczeniem, jakie posiada ono dla sprawiedliwego i solidarnego społeczeństwa, opartego na rządach prawa* oraz odwołuje się w sposób ogólny do wierzytelności publicznej bez względu na szczególny charakter danej wierzytelności? A dokładnie, czy ma w tym względzie znaczenie okoliczność, że ogólne uzasadnienie ma zastosowanie zarówno w odniesieniu do wierzytelności wymienionych w wykazie zawartym w art. 23 ust. 4 dyrektywy, jak i w odniesieniu do okoliczności lub wierzytelności, które nie zostały wymienione w tym wykazie?

Przywołane przepisy prawa Unii

1. Przepisy prawa pierwotnego

- 1.1. Artykuł 3 ust. 3 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej.

- 1.2. Artykuł 26 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
  - 1.3. Artykuł 15 (Wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy), art. 16 (Wolność prowadzenia działalności gospodarczej) i art. 47 (Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu) Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.
2. Przepisy prawa wtórnego
- 2.1. Artykuł 21 ust. 1 oraz art. 23 ust. 2 i 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości).
3. **Orzecznictwo**
- 3.1. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości (siódma izba) z dnia 16 marca 2017 r., Agenzia delle Entrate przeciwko Marcowi Identiemu, C-493/15, EU:C:2017:219.

Przywołane przepisy prawa krajowego

4. Przepisy prawa krajowego

- 4.1. Uzasadnienie do Ley 16/2022, de 5 de septiembre, de reforma del texto refundido de la Ley Concursal (ustawy 16/2022 z dnia 5 września 2022 r. o zmianie tekstu jednolitego ustawy prawo upadłościowe) [ustawa ta transponuje do prawa hiszpańskiego dyrektywę (UE) 2019/1023].
- 4.2. Artykuł 487 ust. 1 (pkt 1–6) i ust. 2, art. 489 ust. 1 (pkt 1–8) i ust. 3 oraz art. 493 ust. 1 (pkt 3) i ust. 2 Real Decreto-Legislativo 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley Concursal (królewskiego dekretu ustawodawczego 1/2020 z dnia 5 maja 2020 r. w sprawie zatwierdzenia tekstu jednolitego ustawy prawo upadłościowe) w wersji zmienionej w drodze Ley 16/2022, de 5 de septiembre (ustawy 16/2022 z dnia 5 września 2022 r.).
- 4.3. Artykuł 43 ust. 1 lit. a) Ley 58/2003, de 17 de diciembre, General Tributaria (ustawy 58/2003 z dnia 17 grudnia 2003 r. – ordynacja podatkowa).
- 4.4. Artykuł 7 ust. 1 Código Civil (kodeksu cywilnego).

5. Orzecznictwo krajowe

- 5.1. Wyrok Tribunal Supremo (España), Pleno de Sala de lo Civil, Sección 991, (sądu najwyższego, izby cywilnej w pełnym składzie, Hiszpania) z dnia 2 lipca 2019 r., ES:TS:2019:2253.
- 5.2. Wyrok Tribunal Supremo (España), Sala de lo Civil, Sección 1, (sądu najwyższego, izby cywilnej, Hiszpania) z dnia 1 grudnia 2022 r., ES:TS:2022:4482.
- 5.3. Wyrok Tribunal Supremo (España), Sala de lo Civil, Sección 1, (sądu najwyższego izby cywilnej, Hiszpania) z dnia 10 grudnia 2020 r., ES:TS:2020:4069.
- 5.4. Wyrok Tribunal Supremo (España), Sala de lo Contencioso, Sección 2, (sądu najwyższego, izby administracyjnej, Hiszpania) z dnia 10 lipca 2019 r., ES:TS:2019:2694..
- 5.5. Wyrok Tribunal Supremo (España), Sala de lo Contencioso, Sección 2, (sądu najwyższego izby administracyjnej, Hiszpania) z dnia 18 listopada 2015 r., ES:TS:2015:4973, oraz wyrok Tribunal Supremo (España), Sala de lo Contencioso, Sección 2, (sądu najwyższego izby administracyjnej, Hiszpania) z dnia 9 kwietnia 2015 r., ES:TS:2015:1491.
- 5.6. Wyroki kilku Audiencias Provinciales (sądów okręgowych) (wydane w różnych datach).

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 W dniu 7 lipca 2022 r. dłużnik A (strona pozwana w niniejszej sprawie) złożył wniosek o zawarcie układu z wierzycielami. Wcześniej dłużnik próbował zawrzeć ugodę pozasądową w przedmiocie spłaty zobowiązań. W momencie złożenia wniosku o zawarcie układu z wierzycielami dłużnik zgłosił zobowiązania w wysokości 537 787,69 EUR.
- 2 W dniu 26 lipca 2022 r. sąd odsyłający wydał postanowienie o wszczęciu postępowania w przedmiocie zawarcia układu z wierzycielami oraz o umorzeniu tego postępowania ze względu na brak wystarczającej masy upadłościowej.
- 3 W dniu 28 września 2022 r. dłużnik złożył wniosek o umorzenie niezaspokojonych zobowiązań, wnosząc przy tym o całkowite umorzenie zobowiązań, których nie mógł spłacić w postępowaniu w przedmiocie zawarcia układu z wierzycielami.
- 4 W dniu 14 października 2022 r. Abogacía del Estado (służba prawna państwa, Hiszpania) działając w imieniu Agencia Estatal de la Administración Tributaria (państwowej agencji administracji podatkowej, Hiszpania, zwanej dalej „AEAT” lub „Agencia Tributaria”), strony powodowej w niniejszej sprawie, wniosła

sprzeciw wobec umorzenia niezaspokojonych zobowiązań ze względu na istnienie różnego rodzaju wierzytelności publicznoprawnych. W szczególności Agencja Tributaria podniosła, że oprócz zgłoszonych zobowiązań A posiada zobowiązania publicznoprawne w wysokości 127 170,56 EUR. Z kwoty 127 170,56 EUR jako wierzytelności uprzywilejowane zadeklarowano 36 108,97 EUR, jako wierzytelności zwykłe – 36 108,97 EUR, a jako wierzytelności podporządkowane – 75 952,50 EUR. Jednocześnie, Agencja Tributaria wskazała, że w ramach kwoty 127 170,56 EUR mieści się wierzytelność w wysokości 114 408,09 EUR objęta ostateczną decyzją o stwierdzeniu odpowiedzialności z dnia 13 stycznia 2017 r., to jest wydanej w okresie dziesięciu lat poprzedzających złożenie wniosku o umorzenie niezaspokojonych zobowiązań. Dłużnik posiada ponadto inne zobowiązania publicznoprawne, które nie mogą zostać umorzone zgodnie z ogólną zasadą wyłączającą ich umorzenie zawartą w uregulowaniu upadłościowym, w brzmieniu obowiązującym po transpozycji dyrektywy (UE) 2019/1023 w drodze Ley 16/2022, de 5 de septiembre (ustawy 16/2022 z dnia 5 września 2022 r.).

- 5 Sprzeciw Agencja Tributaria został uwzględniony przez sąd odsyłający w dniu 19 października 2022 r.
- 6 W dniu 3 listopada 2022 r. dłużnik w upadłości sprzeciwił się wnioskowi złożonemu przez Agencja Tributaria.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 7 Agencja Tributaria wniosła do sądu odsyłającego o (roszczenie pierwsze) udzielenie A, dłużnikowi w upadłości, odmowy dostępu do wnioskowanego umorzenia w zakresie, w jakim obowiązuje wydana w odniesieniu do dłużnika ostateczna decyzja o stwierdzeniu odpowiedzialności z dnia 13 stycznia 2017 r., to jest w okresie dziesięciu lat poprzedzających złożenie wniosku o umorzenie niezaspokojonych zobowiązań, z czego wynika, że dłużnik nie działał w dobrej wierze przy składaniu wniosku o umorzenie. Decyzja ostateczna o stwierdzeniu odpowiedzialności została wydana w odniesieniu do A w oparciu o następujące okoliczności faktyczne: A był w przeszłości członkiem zarządu spółki handlowej działającej pod firmą INVERSIONES MONIKAPITAL S.L.; w okresie, gdy A był członkiem zarządu (a dokładnie w 2010 r.), spółka nie złożyła niektórych deklaracji VAT, do złożenia których była zobowiązana. Dwa lata później (w 2012 r.) Agencja Tributaria wydała w odniesieniu do INVERSIONES MONIKAPITAL S.L. decyzję ustalającą wysokość zobowiązania podatkowego, które spółka ta zobowiązana była zapłacić na rzecz Agencja Tributaria. Decyzja ta nie została zaskarżona. Pięć lat później, a dokładnie w dniu 13 stycznia 2017 r., Agencja Tributaria, na podstawie art. 43 ust. 1 lit. a) Ley 58/2003, de 17 de diciembre General Tributaria (ustawy 58/2003 z dnia 17 grudnia 2003 r. – ordynacja podatkowa), wydała decyzję o stwierdzeniu odpowiedzialności podatkowej wobec A, jako osoby odpowiedzialnej subsydiarnie ze zobowiązania podatkowe i kary należne od spółki, której był członkiem zarządu. Zobowiązanie

to wynosiło 114 408,09 EUR. Zdaniem Agencja Tributaria decyzja o stwierdzeniu odpowiedzialności podatkowej jest ostateczna, zatem uniemożliwia ona dostęp do umorzenia.

- 8 Jednocześnie, (roszczenie drugie) Agencja Tributaria wniosła o uznanie za niepodlegające umorzeniu innych wierzytelności publicznoprawnych wobec A (takich jak mandaty drogowe), aczkolwiek z wyjątkiem tych, w odniesieniu do których mają zastosowanie ograniczenia, o których mowa w art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe).
- 9 Roszczenia te zostały wniesione na podstawie art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy – prawo upadłościowe) (ograniczenia w dostępie do umorzenia wynikające z braku dobrej wiary dłużnika) oraz art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ograniczenia dotyczące zakresu umorzenia), w brzmieniu zmienionym w drodze Ley 16/2022, de 5 de septiembre, de reforma del texto refundido de la Ley Concursal (ustawy 16/2022 z dnia 5 września 2022 r. o zmianie tekstu jednolitego ustawy prawo upadłościowe) będącą uregulowaniem, za pomocą którego transponowano w Hiszpanii do porządku wewnętrznego dyrektywę (UE) 2019/1023.
- 10 Dłużnik w upadłości sprzeciwił się roszczeniom Agencja Tributaria. Podnosi on zasadniczo, opierając się na dyrektywie (UE) 2019/1023, że (i) celem tej dyrektywy jest zapewnienie pełnego umorzenia zobowiązań; (ii) dyrektywa nie mówi nic szczególnego w odniesieniu do wierzytelności publicznoprawnych, lecz wskazuje stanowczo, że państwa członkowskie muszą wprowadzić systemy prowadzące do pełnego umorzenia zobowiązań bez rozróżniania poszczególnych rodzajów wierzycieli; (iii) aczkolwiek państwa członkowskie mają możliwość na podstawie art. 23 ust. 2 dyrektywy ograniczenia umorzenia w odniesieniu do określonych zobowiązań, uprawnienie do tego ograniczenia zostało uregulowane w bardzo szczegółowy sposób oraz jako katalog zamknięty (a wykaz dopuszczalnych ograniczeń nie obejmuje wierzytelności publicznoprawnych, chociaż obejmuje on, na przykład, wierzytelności alimentacyjne) oraz (iv) wreszcie, ochrona przyznana przez uregulowanie hiszpańskie wierzytelnościom publicznoprawnym narusza cel określony w uregulowaniu Unii.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Po pierwsze – Ogólny kontekst wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Zmiany w hiszpańskim uregulowaniu prawa do pełnego umorzenia niezaspokojonych zobowiązań. Podobieństwa i różnice między pytaniami prejudycjalnymi przedstawionymi w niniejszej sprawie a pytaniami prejudycjalnymi przedstawionymi w sprawach C-687/22 i C-111/23.

- 11 W ramach ogólnego kontekstu niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający podkreśla, że w świetle dyrektywy (UE) 2019/1023 niniejsza sprawa budzi poważne wątpliwości co do zgodności

uregulowania krajowego transponującego tę dyrektywę do prawa hiszpańskiego z samą dyrektywą. Z tych względów Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej przedstawiono szereg pytań prejudycjalnych, które sąd odsyłający podzielił na dwie grupy:

- a. pytania prejudycjalne dotyczące dostępu do prawa do pełnego umorzenia w związku z prawidłową wykładnią art. 23 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/1023;
  - b. pytania prejudycjalne dotyczące zakresu pełnego umorzenia w związku z prawidłową wykładnią art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/1023.
- 12 W obu przypadkach główny motyw jest ten sam: uregulowanie dotyczące wierzytelności publicznych (lub wierzytelności publicznoprawnych), które ustawodawca hiszpański wprowadził do Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5 de mayo (królewskiego dekretu ustawodawczego 1/2020 z dnia 5 maja 2020 r.) na mocy Ley 16/2022, de 5 de septiembre, de reforma del texto refundido de la Ley Concursal (ustawy 16/2022 z dnia 5 września 2022 r. o zmianie tekstu jednolitego ustawy prawo upadłościowe), w drodze której transponowano dyrektywę 2019/1023.
- 13 Zdaniem sądu odsyłającego Ley 16/2022 (ustawa 16/2022) przyznała wierzytelnościom publicznoprawnym wzmocnioną ochronę – i prawdopodobnie niezgodną z dyrektywą (UE) 2019/1023 – w dwóch różnych miejscach: (1) przy transpozycji art. 23 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/1023 do art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) w zakresie, w jakim określone wierzytelności publicznoprawne posłużyły do ustawowego ograniczenia pojęcia dobrej wiary oraz (2) przy transpozycji art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/1023 do art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy prawo upadłościowe), w zakresie, w jakim wierzytelności publiczne nie podlegają, co do zasady, umorzeniu.
- 14 Poniżej przedstawiono krótkie streszczenie ewolucji, jaka zaszła w hiszpańskim porządku prawnym w zakresie uregulowania prawa do pełnego umorzenia niezaspokojonych zobowiązań w odniesieniu do wierzytelności publicznoprawnych. Prawo do pełnego umorzenia zobowiązań (zwane „umorzeniem niezaspokojonych zobowiązań”) zostało wprowadzone do hiszpańskiego porządku prawnego w 2013 r. poprzez zmianę art. 178 obowiązującej wówczas Ley Concursal (LC 22/2003 – ustawy prawo upadłościowe). System umarzania zobowiązań został w większym zakresie rozwinięty w 2015 r. w drodze kolejnej nowelizacji LC 22/2003 (ustawy prawo upadłościowe), w ramach której dodano art. 178a. Uregulowanie zawarte w nowym artykule było przedmiotem różnych wykładni sądowych. Dyskusja dotyczyła zasadniczo zakresu umorzenia w odniesieniu do wierzytelności publicznoprawnych oraz doprowadziła do wydania w 2019 r. przez Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) ważnego wyroku izby cywilnej w pełnym składzie z dnia 2 lipca 2019 r., ROJ: STS 2253/2019 – ES:TS:2019:2253. Zgodnie

z prawem hiszpańskim wyrok ten, we właściwym tego sformułowania znaczeniu, „stworzył orzecznictwo”, a zatem stał się źródłem prawa. W wyroku tym Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) uznał, że w przypadku, gdy umorzenie zobowiązania zostało dokonane w drodze umorzenia natychmiastowego (w przeciwieństwie do przypadku, gdy sporządzany jest plan spłaty) większa część wierzytelności publicznych podlega umorzeniu. W 2020 r. rząd hiszpański wprowadził, na mocy Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5 de mayo, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley Concursal (królewskiego dekretu ustawodawczego 1/2020 z dnia 5 maja 2020 r. w sprawie zatwierdzenia tekstu jednolitego ustawy prawo upadłościowe), nowe uregulowanie w zakresie prawa do umorzenia zobowiązań, przyznające wierzytelnościom publicznoprawnym warunki korzystniejsze niż wynikające z wyżej przywołanego orzeczenia Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania). Liczne sądy uznały, że akt prawny zastosowany przez rząd hiszpański (królewski dekret ustawodawczy, w drodze którego można jedynie dokonać przekształcenia wcześniej istniejących przepisów prawa, lecz nie można tworzyć nowego uregulowania) naruszył zasadę ultra vires oraz podjęły decyzję o niestosowaniu nowego uregulowania i orzekaniu w oparciu o uregulowanie przyjęte w orzecznictwie Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania). Wreszcie, w 2022 r. w drodze Ley 16/2022 (ustawy 16/2022) dokonano transpozycji dyrektywy (UE) 2019/1023 i w tym celu znowelizowano TRLC (ustawę prawo upadłościowe). Zmiana ta zaowocowała, ogólnie rzecz biorąc, wzmocnioną ochroną lub superochroną wierzytelności publicznych, co zdaniem sądu odsyłającego może być niezgodne z transponowaną dyrektywą, a w szczególności z art. 23 ust. 2 i 4 dyrektywy (UE) 2019/1023.

- 15 Ponadto, pytania prejudycjalne przedstawione w niniejszej sprawie wykazują podobieństwa i różnice z pytaniami przedstawionymi w sprawach C-687/22 (Agencia Estatal de la Administración Tributaria) i C-111/23 (Agencia Estatal de la Administración Tributaria) przez Audiencia Provincial de Alicante (sąd okręgowy w Alicante, Hiszpania). Niektóre z pytań przedstawionych w tych dwóch wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym pokrywają się z pytaniami przedstawionymi w niniejszej sprawie. Odpowiedzi udzielone w tych sprawach mogą zatem warunkować odpowiedzi, które mają zostać udzielone w niniejszej sprawie. Jednakże, w przeciwieństwie do spraw C-687/22 i C-111/23, w niniejszej sprawie wątpliwość w przedmiocie wykładni prawa Unii związana jest bezpośrednio z uregulowaniem transponującym dyrektywę 2019/1023, to jest Ley 16/2022, de 5 de septiembre, de reforma del texto refundido de la Ley Concursal (ustawą 16/2022 z dnia 5 września 2022 r. o zmianie tekstu jednolitego ustawy prawo upadłościowe), która weszła w życie w dniu 26 września 2022 r. Z drugiej strony, w sprawach C-687/22 i C-111/23 zwrócono się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o dokonanie wykładni prawa Unii w odniesieniu do uregulowania hiszpańskiego, które poprzedzało transpozycję dyrektywy (UE) 2019/1023 i zostało wprowadzone przed upływem terminu transpozycji. Aczkolwiek wcześniejsze uregulowanie nie dokonało transpozycji dyrektywy (UE) 2019/1023, podkreśla się, że może one być sprzeczne z prawem Unii Europejskiej, ponieważ poważnie zagraża skutkom, jakie ma wywołać

dyrektywa 2019/1023 (zobacz m.in. wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie C-129/96 Inter- Environnement Wallonie ASBL przeciwko Région wallonne z dnia 18 grudnia 1997 r., EU:C: 1997:628, pkt 50).

Po drugie – Wątpliwości dotyczące wykładni art. 23 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/1023

- 16 Pytanie prejudycjalne 1.1. Sąd odsyłający podkreśla paradoks, że transpozycja przez hiszpańskiego ustawodawcę dyrektywy (UE) 2019/1023 w drodze Ley 16/2022 (ustawy 16/2022) doprowadziła do wprowadzenia systemu dostępu do umorzenia zobowiązań bardziej restrykcyjnego niż system obowiązujący przed dokonaniem transpozycji. W szczególności, obecne brzmienie art. 487 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) zawiera ograniczenia lub wyjątki w dostępie do pełnego umorzenia niezaspokojonych zobowiązań. Jeden z tych wyjątków – określony w ust. 1 pkt 2 tego artykułu, a dotyczący okoliczności, że w okresie dziesięciu lat przed złożeniem wniosku o umorzenie [...] została wydana wobec dłużnika ostateczna decyzja o stwierdzeniu odpowiedzialności – stanowił w niniejszym postępowaniu podstawę prawną przywołaną przez Agencja Tributaria w sprzecznie wobec złożonego przez A wniosku o umorzenie zobowiązań.
- 17 Zdaniem sądu odsyłającego chodzi o wyjątek, który nie jest związany z zawartym w art. 23 ust. 2 dyrektywy jedynie przykładowym wykazem wyjątków w zakresie dostępu do umorzenia. Ten jedynie przykładowy charakter nakłada na państwa członkowskie szczególnie obowiązek dopilnowania, aby zapobiec pozbawieniu prawa do pełnego umorzenia zobowiązań jego treści wskutek nadmiernego ograniczenia dobrej wiary. Co więcej, wspomniany wyjątek został wprowadzony do ustawodawstwa hiszpańskiego jako nowe uregulowanie, ponieważ nie znajdował się on we wcześniejszych wersjach ustawy, przed dokonaniem transpozycji, oraz skutkuje on wprowadzeniem nowej przesłanki określającej, co należy rozumieć pod pojęciem „dobrej wiary dłużnika” (co jest niezbędnym warunkiem wstępnym uzyskania prawa do umorzenia niezaspokojonych zobowiązań).
- 18 Zdaniem sądu odsyłającego prawo do całkowitego umorzenia zobowiązań jest prawem pochodzenia wspólnotowego, a uregulowanie krajowe nie może naruszać zasadniczej treści tego prawa. Prawo to należy również interpretować w związku z art. 15 (prawo do pracy) i 16 (swoboda prowadzenia działalności gospodarczej) Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, ponieważ bez dostępu do pełnego umorzenia zobowiązań nadmiernie zadłużeni przedsiębiorcy nie będą mieli możliwości wznowienia działalności gospodarczej. Wreszcie, prawo do pełnego umorzenia zobowiązań jest niezbędne do zapewnienia dynamicznych i konkurencyjnych rynków, co dotyczy głównie jednolitego rynku.
- 19 Pytanie prejudycjalne 1.2. Pytanie prejudycjalne jest o tyle uzasadnione, że wprowadzona w art. 487 § 1 pkt 2 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) zasada –

zgodnie z którą nie może uzyskać umorzenia niezaspokojonych zobowiązań dłużnik, który w okresie dziesięciu lat przed złożeniem wniosku o umorzenie został ukarany ostateczną decyzją administracyjną z tytułu bardzo poważnych naruszeń prawa podatkowego, naruszeń prawa ubezpieczeń społecznych lub porządku społecznego lub jeżeli w tym samym okresie dziesięciu lat wydano ostateczną decyzję o stwierdzeniu odpowiedzialności, chyba że w dniu złożenia wniosku o umorzenie wywiązał się on w pełni ze swoich zobowiązań – wydaje się dążyć do ustanowienia takiego stopnia ochrony wierzytelności publicznych, który wykracza poza ochronę przyznawaną im w ramach postępowania upadłościowego, zmieniając w ten sposób układem kolejność zaspokojenia wierzytelności zgłoszonych w postępowaniu upadłościowym.

- 20 Sformułowanie to stwarza wyraźną zachętę: nadmiernie zadłużony przedsiębiorca, który dokonał poważnego lub bardzo poważnego naruszenia prawa podatkowego lub dokonał (niezależnie od wagi) naruszenia prawa ubezpieczeń społecznych lub porządku społecznego, bądź wydano w odniesieniu do niego decyzję o stwierdzeniu odpowiedzialności, najprawdopodobniej będzie wolał zaspokoić swoje zobowiązania z tych tytułów przed złożeniem wniosku o umorzenie, ponieważ w przeciwnym przypadku nie będzie miał dostępu do prawa do umorzenia jakichkolwiek innych zobowiązań. Skutek ten wystąpi również wtedy, gdy postępowanie w sprawie zawarcia układu z wierzycielami zostało już wszczęte. Podsumowując, sąd odsyłający stoi na stanowisku, że brzmienie art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) nie służy identyfikacji nieuczciwego dłużnika, ale raczej ma na celu zobowiązanie przedsiębiorcy do zaspokojenia wierzytelności publicznoprawnych, które w postępowaniu upadłościowym trudno byłoby zaspokoić. Co więcej, sformułowanie to generuje negatywne efekty zewnętrzne w odniesieniu do rynku, ponieważ dłużnik w pierwszej kolejności będzie zaspokajać wierzytelności publicznoprawne niż wierzytelności innych wierzycieli, uprzywilejowanych lub zwykłych, na przykład swoich dostawców.
- 21 Pytanie prejudycjalne 1.3. Pytanie to opiera się na charakterze i cechach stwierdzenia odpowiedzialności podatkowej. Sąd odsyłający nie kwestionuje zasadniczych podstaw tego mechanizmu [uregulowanego w art. 41, 42 i 43 Ley General Tributaria (ustawy ordynacja podatkowa)], lecz podnosi, że: (i) stwierdzenie odpowiedzialności podatkowej wyraźnie służy ściąganiu należności podatkowych i nie bierze ono pod uwagę zdolności ekonomicznej podmiotu zobowiązanego subsydiarnie, lecz raczej zdolność ekonomiczną osoby trzeciej, to jest dłużnika głównego (w tym przypadku spółki handlowej INVERSIONES MONIKAPITAL S.L.), zatem podstawa stwierdzenia odpowiedzialności podatkowej nie może opierać się na ogólnie ujętym „obowiązku solidarności” w zakresie wspierania wydatków publicznych; (ii) podmiot zobowiązany subsydiarnie, którego odpowiedzialność zostaje stwierdzona, pełni rolę poręczyciela osobistego w odniesieniu do wierzytelności podatkowej; (iii) do stwierdzenia odpowiedzialności wystarcza zwykłe zaniedbanie ze strony członka zarządu spółki, bez konieczności wykazania złej woli lub oszukańczego zamiaru; (iv) zwykłe zaniedbanie trudno uznać za równoznaczne ze złą wiarą, na której

opiera się art. 23 ust. 2 dyrektywy (UE) 2019/1023 oraz (v) zgodnie z uregulowaniem hiszpańskim dostęp do umorzenia wymaga wcześniejszego wszczęcia postępowania w przedmiocie zawarcia układu z wierzycielami oraz stwierdza, że bezsporne jest, iż w postępowaniu w przedmiocie zawarcia układu z wierzycielami nie stwierdzono winy A.

- 22 Pytanie prejudycjalne 1.4. Treść art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) stanowi, że okres, w ciągu którego nie można uzyskać umorzenia niezaspokojonych zobowiązań, wynosi dziesięć lat, przy czym okres ten liczy się od dnia nałożenia kary (w przypadku naruszenia przepisów podatkowych, przepisów z zakresu ubezpieczenia społecznego lub porządku społecznego) lub od dnia wydania ostatecznej decyzji o stwierdzeniu odpowiedzialności. Jak widać, do celów ustalenia tego okresu nie jest brany pod uwagę ani moment, w którym miało miejsce zdarzenie skutkujące nałożeniem kary (czyli data dokonania naruszenia), ani moment, w którym miało miejsce zdarzenie skutkujące wydaniem decyzji o stwierdzeniu odpowiedzialności (czyli data powstania lub uznania zobowiązania). Sąd nie uważa za zasadne, aby okres, w ciągu którego można oceniać złą wiarę dłużnika był tak długi. W ocenie sądu jest to okres absolutnie nieproporcjonalny. Co więcej, długość okresu, w ciągu którego dłużnik nie będzie mógł uzyskać pełnego umorzenia zobowiązań jest uzależniona od wielu czynników (między innymi, skuteczności administracji w nakładaniu kar lub wydawaniu decyzji), które nie mają nic wspólnego z działalnością dłużnika na rynku. Ponadto, ustalenie tak długich okresów, w ciągu których dłużnik nie może zwolnić się z zobowiązań, prawdopodobnie zmusi go do działania w szarej strefie. Z drugiej strony, skutkiem uregulowania krajowego jest wzmocnienie motywacji dłużnika do jak najszybszego zaspokojenia swoich zobowiązań z tych tytułów (kar lub decyzji o stwierdzeniu odpowiedzialności), ponieważ jeśli tego nie uczyni, nie będzie miał dostępu do prawa do umorzenia jakichkolwiek innych zobowiązań przez znacznie dłuższy okres czasu. A to oznacza, po raz kolejny, wzmocnienie pozycji wierzytelności publicznoprawnych znacznie powyżej poziomu innych wierzytelności.
- 23 Pytanie prejudycjalne 1.5. Treść art. 23 ust. 2 dyrektywy wyraźnie stanowi, że wszelkie ograniczenia lub wyjątki w odniesieniu do art. 20–22 dyrektywy (dotyczących prawa dostępu do pełnego umorzenia zobowiązań) muszą być „należycie uzasadnione”. Zdaniem sądu odsyłającego uzasadnienie Ley 16/2022 (ustawy 16/2022) – to jest ustawy, która nadała obecne brzmienie spornym przepisom TRLC (ustawy prawo upadłościowe) – nie wydaje się być wystarczającą podstawą dla ograniczeń wyraźnie ustanowionych na mocy art. 487 ust. 1 pkt 2 TRLC (ustawy prawo upadłościowe). W konsekwencji uznania prawa do pełnego umorzenia, o którym mowa w art. 20 dyrektywy, art. 23 ust. 2 dyrektywy nakłada na ustawodawcę krajowego szczególny obowiązek uzasadnienia wprowadzonych przez niego wyjątków, w ramach którego należy uargumentować każdy z zastosowanych wyjątków, nie wystarcza bowiem sporządzenie jedynie ogólnego uzasadnienia. Tylko w ten sposób można zweryfikować, czy ustawodawca krajowy respektował wspólnotowe pojęcie dobrej wiary. Szczegółowe uzasadnienie jest tym bardziej konieczne w systemach

takich jak hiszpański, w którym zastosowano normatywny (a nie ocenny) system dobrej wiary, to jest system, który prawie całkowicie ogranicza jakikolwiek zakres uznania ze strony sądu. Co więcej, przy zastosowaniu systemu normatywnego dobrej wiary istnieje ryzyko, że przy okazji uznania prawa do pełnego umorzenia wzmocnienia doznają różne, przeciwne cele. Wydaje się to być jeszcze bardziej oczywiste, jeżeli dostęp do prawa do umorzenia jest uzależniony od braku uprzedniej ostatecznej decyzji o stwierdzeniu odpowiedzialności. Wskazano już, że jest to nowy przypadek w prawie hiszpańskim, nieprzewidziany w przykładowym wykazie zawartym w art. 23 ust. 2 dyrektywy, dla zastosowania którego nie jest wymagana zła wola, ani zamiar, a jedynie „zaniedbanie obowiązków”. Czy powyższe odpowiada istnieniu działania w złej wierze, czego wymaga dyrektywa (UE) 2019/1023?

Po trzecie – Wątpliwości dotyczące wykładni w związku z art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/1023

- 24 Pytanie prejudycjalne 2.1. Pytanie to jest ściśle związane z pytaniami przedstawionymi w sprawach C-687/22 i C-111/23. Wspomniano już, że przywołane wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą uregulowania obowiązującego przed dokonaniem transpozycji dyrektywy. Po dokonaniu transpozycji, biorąc pod uwagę, że art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) rozszerzył kategorię wierzytelności wyłączonych z umorzenia, uznaje się za konieczne w niniejszej sprawie ponowne przedstawienie tego pytania Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 25 Pytanie prejudycjalne 2.2. Na mocy art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) ustanowiono ogólną zasadę wyłączającą umorzenie wierzytelności publicznoprawnych. Oczywiście, istnieje krótki wykaz wyjątków, aczkolwiek maksymalne kwoty, które mogą zostać umorzone w tych przypadkach, są bardzo niewielkie. Sąd odsyłający stoi jednak na stanowisku, że wierzytelność publiczna nie jest wierzytelnością, którą uregulowano w dyrektywie jako niepodlegającą umorzeniu. Przed dokonaniem transpozycji dyrektywy w Hiszpanii również nie obowiązywała ogólna zasada wyłączająca umorzenie wierzytelności publicznoprawnych. Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania), biorąc za punkt odniesienia zalecenie Komisji z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie nowego podejścia do niepowodzenia w działalności gospodarczej i niewypłacalności oraz preambułę Real Decreto-ley 1/2015, de 27 de febrero, de mecanismo de segunda oportunidad, reducción de carga financiera y otras medidas de orden social (królewskiego dekretu ustawodawczego 1/2015 z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie mechanizmu drugiej szansy, zmniejszenia obciążeń finansowych i innych środków socjalnych), uznał, że stanowiskiem harmonijnym z prawem Unii jest stanowisko zezwalające na umorzenie wierzytelności publicznoprawnych lub, co najmniej, zakładające nieabsolutną ochronę wierzytelności publicznoprawnych. Jak już wskazano, późniejsza ewolucja uregulowania hiszpańskiego w tym zakresie (w szczególności po dokonaniu transpozycji dyrektywy) poszła w przeciwnym kierunku. Sąd odsyłający powziął

poważne wątpliwości w przedmiocie zgodności z prawem Unii uregulowania, które w sposób ogólny wyłącza możliwość umorzenia wierzytelności publicznoprawnej bez uwzględnienia szczególnego charakteru danego zobowiązania lub proporcji, jaką dane zobowiązanie stanowi w stosunku do całości zobowiązań.

- 26 Pytanie prejudycjalne 2.3. Pytania dotyczące ewentualnej niezgodności z dyrektywą (UE) 2019/1023 jeszcze bardziej nabierają znaczenia, jeśli do poprzednich wątpliwości (pytanie prejudycjalne 2.2.) dodamy, że wyłączenie wierzytelności publicznoprawnych ustanowione w drodze hiszpańskiego uregulowania transponującego dyrektywę obejmuje wszystkie rodzaje zobowiązań z tytułu wierzytelności publicznych, bez uwzględnienia kolejności ich zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym. Zdaniem sądu odsyłającego art. 489 ust. 1 pkt 5 TRLC (ustawy prawo upadłościowe) w jego obecnym brzmieniu nie jest spójny z ogólnym systemem prawa upadłościowego, powoduje nieuzasadnione różnice w traktowaniu oraz uprzywilejowuje w sposób bezpodstawny wierzytelności zwykle i podporządkowane w stosunku do innych wierzytelności o równej lub wyższej randze. Zagroza to konkurencyjności gospodarki i prowadzi do niedopuszczalnych różnic konkurencyjnych między państwami członkowskimi. W ocenie sądu odsyłającego państwo musi być traktowane w taki sam sposób jak inni wierzyciele w celu wzmocnienia systemu postępowania w przypadku upadłości. Nie ma żadnego istotnego powodu, aby uznać, że jeżeli ustawa zobowiązuje zwykłych wierzycieli do zrzeczenia się ich uprawnionych wierzytelności, państwo nie powinno przestrzegać tego samego uregulowania. Wniosku tego nie zmienia okoliczność, że dopuszcza się możliwość wyłączenia z umorzenia niektórych wierzytelności publicznoprawnych [w przypadku bardzo poważnych kar administracyjnych, w przypadku których uwzględnia się szczególny charakter zobowiązania (karny) i wymiar zobowiązania (bardzo poważny), co może wskazywać na złą wolę w działaniu dłużnika]. Z tego względu ogólna zasada wyłączająca wierzytelności publiczne z umorzenia nie wydaje się być uzasadniona.
- 27 Pytanie prejudycjalne 2.4. Wspomniano powyżej (pytanie prejudycjalne 2.2.), że od ogólnej zasady dotyczącej umarzania wierzytelności publicznych istnieją pewne wyjątki, lecz jedynie w odniesieniu do ograniczonego wykazu wierzytelności publicznoprawnych i w ograniczonych kwotach. Wspomniane ograniczone kwoty wydają się sądowi odsyłającemu arbitralne. Chodzi bowiem o ograniczenie, które nie ma żadnego związku z całkowitą kwotą zobowiązania i które nie znajduje uzasadnienia w przepisie transponującym. Żadna zasada proporcjonalności nie została zachowana. Kwoty te nie gwarantują również dłużnikowi możliwości uzyskania drugiej szansy. Zdaniem sądu odsyłającego wszystko to sprawia, że prawo do pełnego umorzenia zobowiązań jest pozbawione treści.
- 28 Pytanie prejudycjalne 2.5. Wracając do kwestii uzasadnienia ograniczeń i wyjątków w odniesieniu do prawa do pełnego umorzenia, należy przypomnieć, że jedyne wyjaśnienie w tym zakresie można znaleźć w uzasadnieniu przepisu

transponującego: Ley 16/2022 (ustawy 16/2022). Uzasadnienie to odnosi się jednak wyłącznie do wyjątków, o których mowa w art. 489 TRLC (ustawy prawo upadłościowe), a nie do ograniczeń wskazanych w art. 487 TRLC (ustawy prawo upadłościowe). Sąd odsyłający dokonał przeglądu głównych podstaw wyłączenia zawartych w tym uzasadnieniu: (a) uzasadnienie odwołuje się do zasad ogólnych (mowa o szczególnym znaczeniu, jakie dla sprawiedliwego i solidarnego społeczeństwa, opartego na rządach prawa, posiada fakt zaspokajania niektórych zobowiązań, na przykład wierzytelności alimentacyjnych, wierzytelności publicznoprawnych, wierzytelności wynikających z przestępstw, wierzytelności wynikających z zobowiązań pozaumownych); (b) wyjątki w zakresie umorzenia zawarto w czysto przykładowym wykazie, zatem uzasadnienie odwołuje się do wszystkich tych przypadków łącznie, bez uwzględnienia odmiennego charakteru każdego z nich; (c) wierzytelności publicznoprawne zostały umieszczone wraz z wierzytelnościami alimentacyjnymi, wierzytelnościami wynikającymi z przestępstw oraz wierzytelnościami wynikającymi z zobowiązań pozaumownych. Te trzy kategorie są wyraźnie wymienione w wykazie zawartym w art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/1023. Zobowiązania, bądź wierzytelności publicznoprawne nie zostały jednak uwzględnione w wykazie zawartym w art. 23 ust. 4 dyrektywy.

- 29 Z uwagi na powyższe sąd odsyłający zastanawia się nad tym: (1) Czy ustawodawca krajowy może sporządzić uzasadnienie odnoszące się łącznie do wszystkich przypadków wyłączenia z umorzenia, a nie do każdego z nich odrębnie? (2) Czy rodzaj zobowiązania, który nie jest zawarty w art. 23 ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/1023 – taki jak wierzytelności publicznoprawne – nie wymaga szczególnego uzasadnienia? A także, (3) czy odwołanie do szczególnego znaczenia, jakie dla sprawiedliwego i solidarnego społeczeństwa, opartego na rządach prawa, posiada fakt zaspokajania określonych zobowiązań, jest wystarczającym uzasadnieniem w świetle art. 23 ust. 4 dyrektywy?